

Univerzitet Crne Gore
Fakultet za sport i fizičko vaspitanje
Nikšić

Antropologija tjelesnog vježbanja i sporta

dr Ivan Vasiljević – saradnik u nastavi

UVODNA RAZMATRANJA

Antropometrija je metoda mjerenja čovjekovog tijela, odnosno pojedinih dijelova tijela, kojom se kvantitativno određuju morfološke osobine i sagledava objektivna slika stanja ispitivane osobe.

Koja je praktična svrha antropometrijskog mjerenja???

➤ MORFOLOŠKA DIJAGNOSTIKA U SPORTU

Dijagnostika u sportu je **fundamentalna nauka** koja je pokretač vrhunskih rezultata, i svaki uspješni sportski kolektiv trebalo bi da koristi bar neku vrstu dijagnostičkih alata za **testiranje i evaluaciju** sportista i za kreiranje trenažnog procesa.

➔ NAUKA ➔ FIZIOLOGIJA ➔ DIJAGNOSTIKA...

MORFOLOŠKA DIJAGNOSTIKA U SPORTU

Aparati i instrumenti za morfološku dijagnostiku:

Antropometar

Kaliper

Klizni šestar

Pelvimeter

Kefalometar

Denzitometrija, Hidrodenzitometrija

Pletizmografija

BIA

➤ Analiza bioelektrične impedanse (BIA)

➔ 1786. godine – Galvani

➔ 1960. godine – Thomasset

➔ 1970. godine - Nyboer

➤ Analiza bioelektrične impedanse (BIA)

Bioelektrična impedansa - BIA čini osnov najpouzdanije i najpristupačnije analize za skrining masti u tijelu. Ovaj metod procjenjuje strukturu tijela emitovanjem niske i bezbjedne doze struje kroz ljudski organizam.

Analiza bioelektrične impedanse (BIA)

HEIGHT

WEIGHT

BMI

BMR

FAT%

FFM

TBW

VISCERAL FAT

TANITA BODY COMPOSITION ANALYZER BC-418		
23 JUL 2017 09:12		
BODY TYPE	ATHLETIC	
GENDER	MALE	
AGE	26	yr
HEIGHT	170	cm
WEIGHT	65	kg
BMI	22.3	kg/m ²
BMR	1530	kcal/day
FAT%	10.3	%
FAT MASS	6.7	kg
FFM	58.3	kg
TBW	58.3	kg
VISCERAL FAT RATING	4	
IMPEDANCE		
Whole Body	496.7	Ω
Right Leg	200.0	Ω
Left Leg	200.0	Ω
Right Arm	400.0	Ω
Left Arm	400.0	Ω
Segmental Analysis		
Right Leg	15.5	%
Fat%	11.0	%
Fat Mass	1.7	kg
Predicted Muscle Mass	16.4	kg
Left Leg	15.5	%
Fat%	11.0	%
Fat Mass	1.7	kg
FFM	17.7	kg
Predicted Muscle Mass	16.7	kg
Right Arm	12.3	%
Fat%	1.0	kg
Fat Mass	7.2	kg
FFM	6.8	kg
Predicted Muscle Mass	6.8	kg
Left Arm	12.5	%
Fat%	1.0	kg
Fat Mass	1.2	kg
FFM	6.8	kg
Predicted Muscle Mass	6.8	kg
Trunk	16.4	%
Fat%	10.6	kg
Fat Mass	54.4	kg
FFM	52.2	kg
Predicted Muscle Mass	52.2	kg

➤ BODY MASS INDEX (BMI)

Indeks tjelesne mase temelji se na odnosu tjelesne težine i tjelesne visine. BMI je samo **OKVIRNI** pokazatelj stepena uhranjenosti.

BMI > 30 105 miliona u 1975. „Lanset“ – 1975. (11 miliona)

BMI > 30 641 milion u 2014. 2016. (124 miliona)

BMI (kg/m ²)s	stanje uhranjenosti
< 20	nedovoljna uhranjenost
20 - 24,9	normalna uhranjenost
25 - 29,9	I stepen gojaznosti
30 - 39,9	II stepen gojaznosti
> 40	III stepen gojaznosti

BAZALNI METABOLIZAM (BMR)

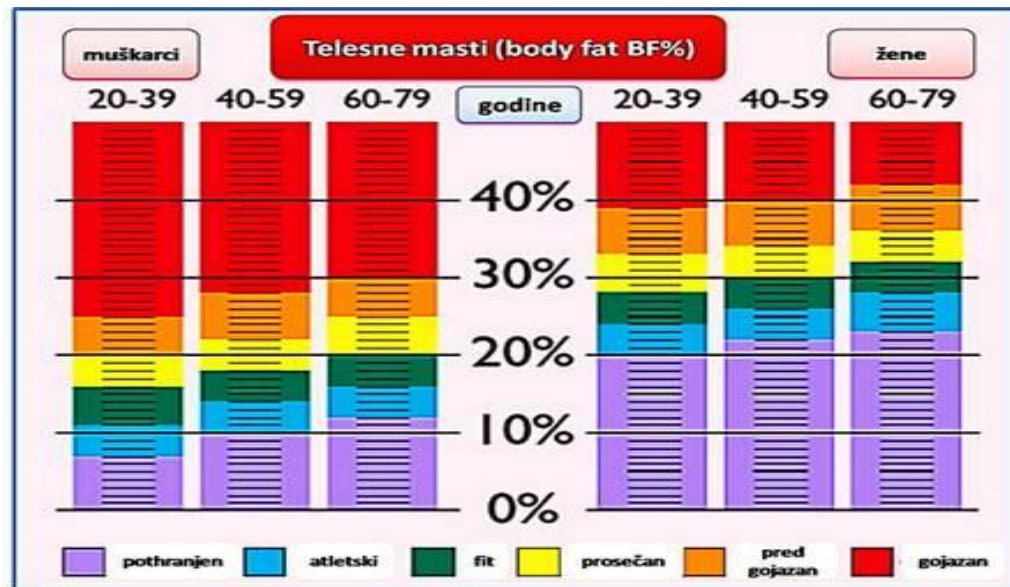
Bazalni metabolizam (BMR – basal metabolic rate) je najmanja potrošnja energije koju osoba troši u stanju odmora, a koja se koristi za održavanje vitalnih tjelesnih procesa organizma.

Od čega zavisi BMR??

Duration	Classification	Energy Supplied By
1 to 4 seconds	Anaerobic	ATP (in muscles)
4 to 10 seconds	Anaerobic	ATP + CP
10 to 45 seconds	Anaerobic	ATP + CP + Muscle glycogen
45 to 120 seconds	Anaerobic, Lactic	Muscle glycogen
120 to 240 seconds	Aerobic + Anaerobic	Muscle glycogen + <u>lactic acid</u>
240 to 600 seconds	Aerobic	Muscle glycogen + fatty acids

» FAT% - procenat masti u organizmu

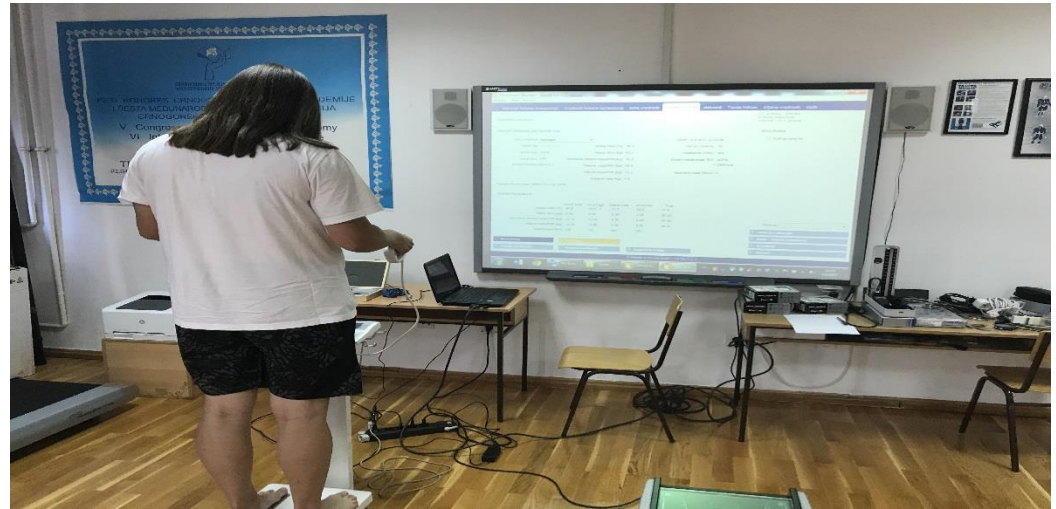
Količina energije koja je unijeta, a prevazilazi dnevne potrebe u energiji, organizam usmjerava u drugom pravcu. Energija koja nije potrošena mora biti iskorišćena na neki način, jer ona ne može jednostavno da nestane.

FFM – bezmasna tjelesna masa

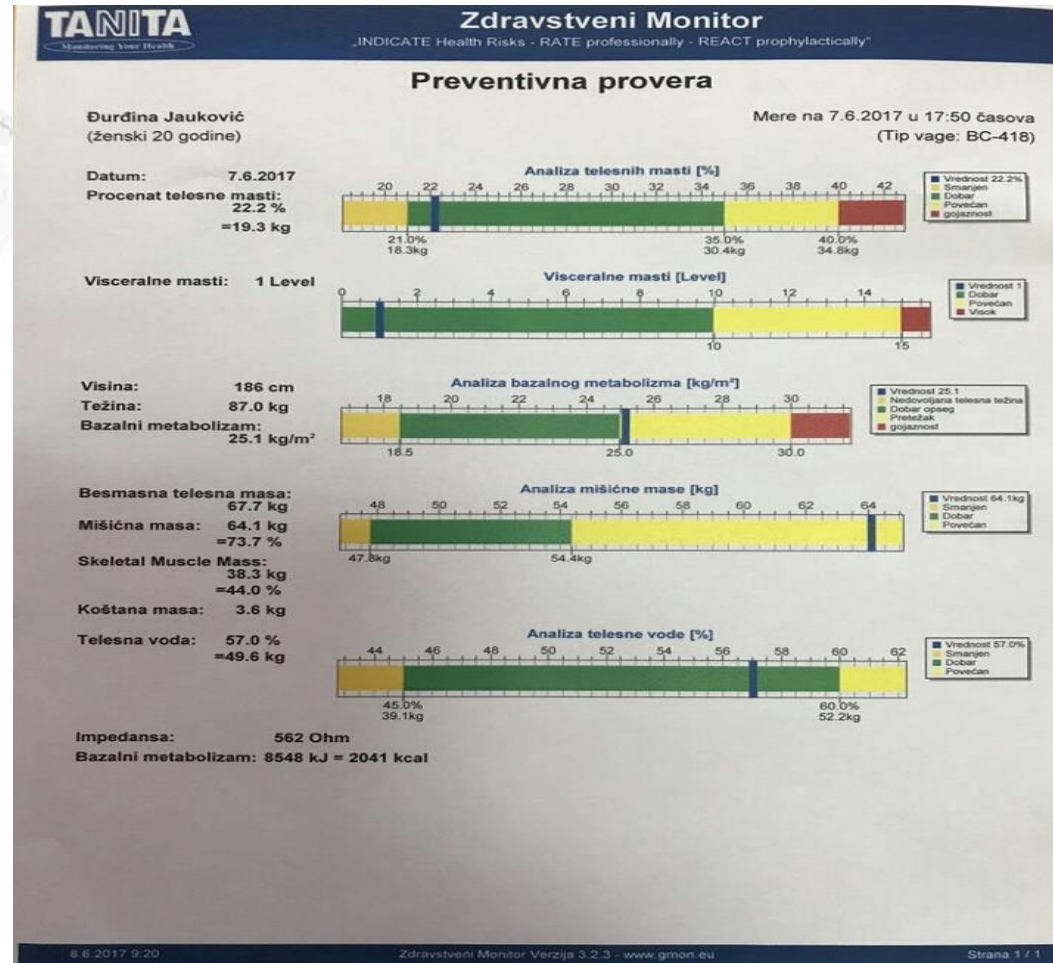
količina tkiva koja ne sadrži masti. U bezmasnu masu spadaju dominantno **mišići, unutrašnji organi, skelet, i centralni nervni sistem.** Iako su morfološki veoma različiti, ovi organi su sa aspekta funkcionalne strukture veoma slični.

Inovativni softver...

➤ Mišićna i koštana masa

Prosječna proporcija mišićne mase za žene je najviše oko 40 %, a za muškarce 50%. Uporedite Vaše rezultate sa standardnim vrijednostima da biste analizirali Vašu mišićnu masu.

Ukupna količina vode u organizmu (TBW)

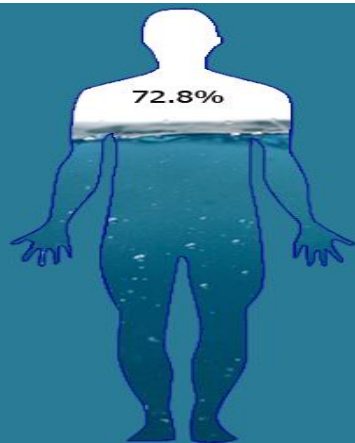
ne podrazumijeva vodu koja je unijeta u digestivni trakt neposredno prije mjerenja, jer samim tim nije svarena i nije unijeta u metaboličke procese.

Normalan raspon za muškarce 50 – 60 %;

Normalan raspon za žene 55 – 65 %;

Za muskulozni tip 70 – 80 %;

Gojazan tip 45 – 50 %.

Težina	Voda
36kg	1.2 l
45 kg	1.5 l
54kg	1.7 l
63kg	2 l
72kg	2.3 l
81 kg	2.6 l
91 kg	3 l
100 kg	3.3 l
109 kg	3.5 l
118 kg	3.8 l
127 kg	4.2 l
136 kg	4.5 l
145 kg	4.7 l

PROCENTUALNE VRIJEDNOSTI MASTI

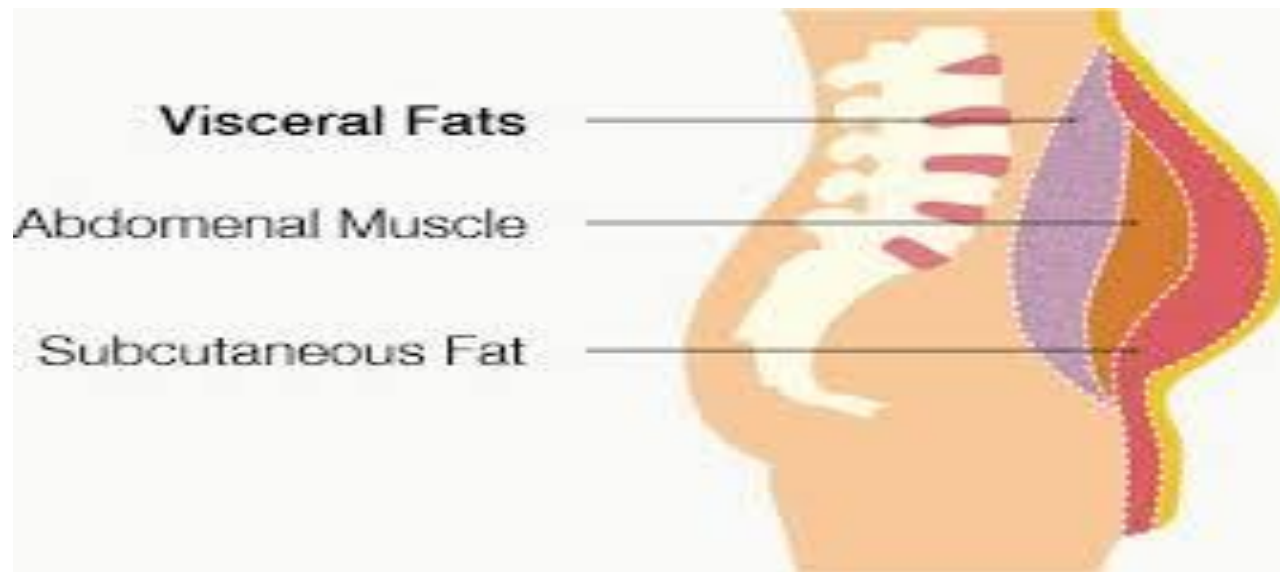
KO JE GOJAZNIJI????

VISCERAL FAT

Tjelesne masti:

- potkožne masti (subcutaneous fat)
- visceralne masti (visceral fat)

Procenat masti u organizmu

→ Prihvatljive vrijednosti procenta masti prema (WHO)

GODINE	MUŠKARCI %	ŽENE %
18-39	8-20%	21-33%
40-59	11-22%	23-34%
60+	13-25%	24-36%

Procenat masti u organizmu

KLASIFIKACIJA	ŽENE	MUŠKARCI
ESENCIJALNE MASTI	10-13%	2-5%
SPORTISTI	14-20%	6-13%
REKREATIVCI	21-24%	14-17%
PROSJEČNE VRIJEDNOSTI	25-31	18-24%
GOJAZNOST	32+	25+

Procenat masti u organizmu

SPORT	MUŠKARCI	ŽENE
ATLETIKA (SPRINT)	6-9%	8-12%
ATLETIKA (SP)	6-12%	8-16%
ATLETIKA (DP)	4-8%	6-12%
TEŠKA ATLETIKA	14-18%	16-24%
KOŠARKA	7-10%	16-27%
ODBOJKA	8-14%	16-26%
FUDBAL	9-12%	14-26%
GIMNASTIKA	4-6%	9-14%
PLIVANJE	5-10%	14-26%
TENIS	14-16%	18-22%
KAJAK/KANU	11-15%	22-24%
SKIJANJE	7-14%	18-20%

Procenti tjelesne masti kod sportista različitih sportova (Modifikovano prema Wilmore, 1979)

Koga smo mjerili?

SPORTOVI:

FUDBAL
FUTSAL
KOŠARKA
RUKOMET
ODBOJKA
VATERPOLO
RAGBI
BOKS
ATLETIKA
DŽUDO
KARATE

SPORTISTE IZ:

CRNE GORE, BIH, HRVATSKE,
SRBIJE, MAKEDONIJE,
KOSOVA, TURSKE,
AUSTRALIJE, MAĐARSKE,
GRČKE, ŠPANIJE, RUSIJE,
PORTUGALA, NORVEŠKE,
IZRAELA, GRUZIJE, LETONIJE,
SLOVAČKE, ALBANIJE,
RUMUNIJE I ESTONIJE.

UKUPNO

82 KLUBA
65 REPREZENTACIJA
2434 sportista

ZANIMLJIVOSTI

35 REPREZENTACIJA IZ
EVROPE I SVIJETA

REPREZENTACIJE SA 2
KONTINENTA

2 REPREZENTATIVNA
ŠAMPIONA EVROPE

2 REPREZENTATIVNA
VICEŠAMPIONA EVROPE

DVIJE JUNIORSKE
PRVAKINJE SVIJETA

DVA JUNIORSKA PRVAKA
EVROPE

ANTROPOMETRIJSKA MJERENJA-VATERPOLO

REPREZENTACIJA	PROCENAT MASTI
CRNA GORA	12.3
ŠPANIJA	12.7
AUSTRALIJA	13.9
MAĐARSKA	14.2
GRČKA	14.3
SRBIJA	15.5
RUSIJA	15.5
HRVATSKA	15.7

KOŠARKA

REPREZENTACIJA	PROCENAT MASTI
FRANCUSKA	13.4
CRNA GORA	14.9
IZRAEL	14.8

FUDBAL

FUDBALSKI KLUBOVI	PROCENAT MASTI
BIH (ZRINJSKI, ŠIROKI BRIJEG, SARAJEVO, ŽELJEZNIČAR)	9.49%
KOSOVO (BESA, PRIŠTINA, TREPČA)	9.83%
CRNA GORA (SUTJESKA, BUDUĆNOST, TITOGRAD)	10.1%
MAKEDONIJA (SHKUPI)	10,8

RUKOMET

RK LEVALEA (CG)	17.3%
RK BUDUĆNOST (CG)	19.9%
RK GRUDE GRUDE (BIH)	21.1%
RK TREBJESA (CG)	25.1%

CRNA GORA

REPREZENTACIJA CRNE GORE	PROCENAT MASTI
VATERPOLO	12.3
RUKOMET (Ž)	18.4
RUKOMET (M)	14.6
KOŠARKA	13.3

KOŠARKAŠKA REPREZENTACIJA

REPREZENTACIJA	PROCENAT MASTI
CRNA GORA (EUROBASKET 2017)	13,3
CRNA GORA (MUNDOBASKET 2019)	12,1

KOŠARKAŠKI KLUB ASVEL	12,6
--------------------------	------

EVROPSKO B PRVENSTVO KOŠARKA – DO 16 GODINA

REPREZENTACIJE	PROCENAT MASTI
SLOVAČKA	21.7
CRNA GORA	21.9
ALBANIJA	22.9
RUMUNIJA	23.3
BIH	23.6
GRČKA	25.2
ESTONIJA	26
PORTUGAL	27

ATLETIKA

REPREZENTATIVKE

PROCENAT MASTI

MARIJA VUKOVIĆ
(SKOK UVIS)

9.2%

SLAĐANA PERUNOVIĆ
(MARATON)

15.5%

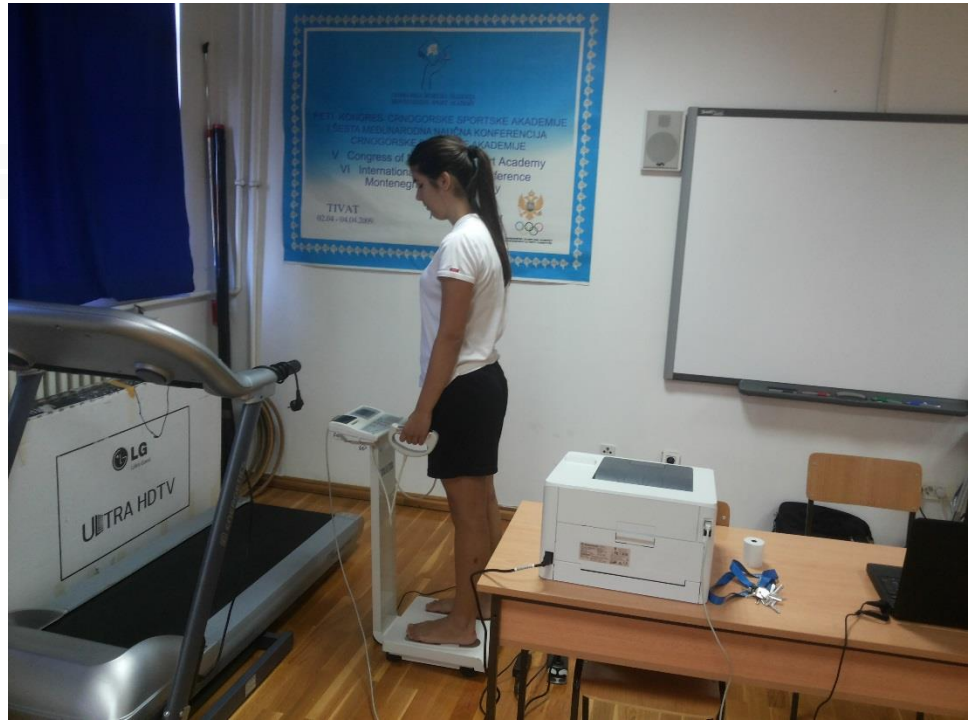
KRISTINA RAKOČEVIĆ
(BACANJE DISKA I
KUGLE)

36.2%

STUDENTI

STUDENTI	PROCENAT MASTI
FAKULTET ZA SPORT I FIZIČKO VASPITANJE - NIKŠIĆ	14.1
FAKULTET PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKIH I ODGOJNIH ZNANOSTI - MOSTAR	13.7

ZAKLJUČAK

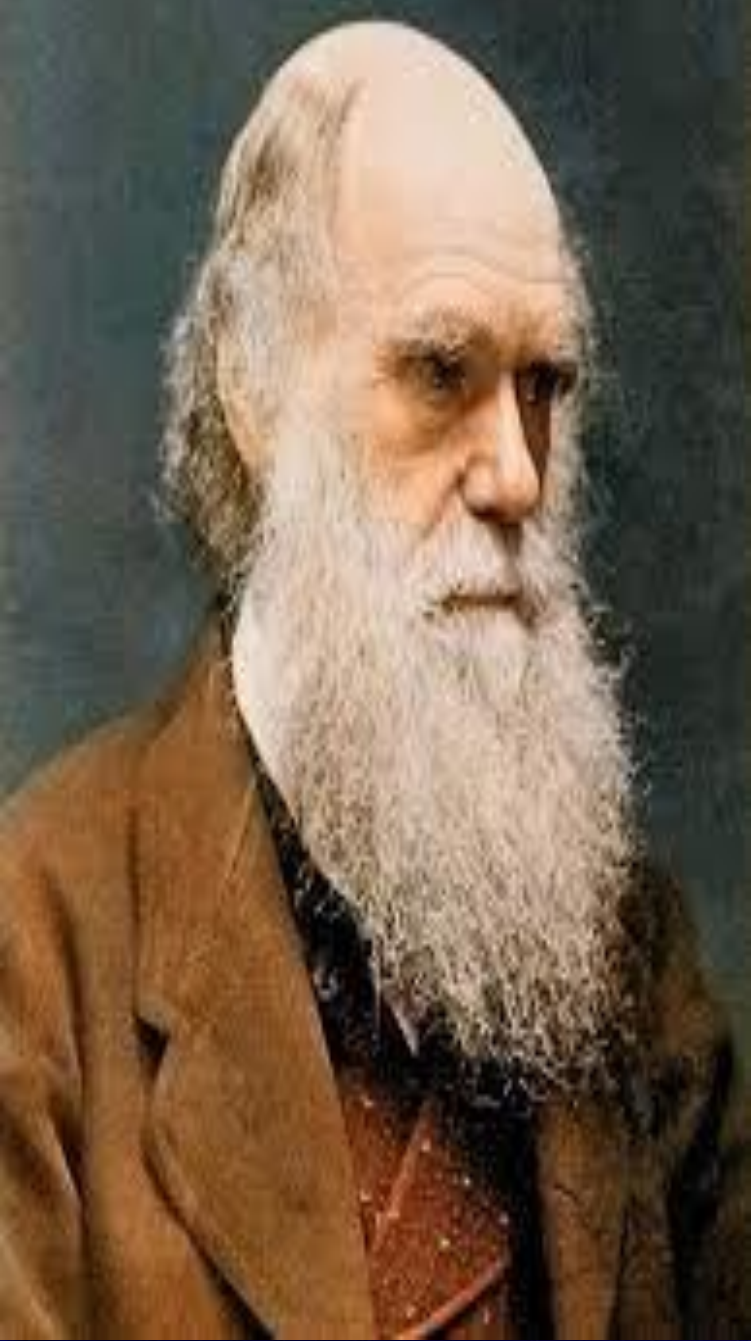
Negativan uticaj masti na sportski rezultat

→ otežava efektivnije iskorišćavanje kiseonika, čime se snižava intenzitet metabolizma i opšta izdržljivost organizama,

→ usporava tempo rada, jer masno tkivo predstavlja dodatni teret. Tako, na primer, 5% prekomjernog masnog tkiva usporava tempo rada za 3.9%, 10% prekomjernog masnog tkiva za 5.8%, a 15% prekomjernog masnog tkiva usporava tempo rada za 8.6%

→ masno tkivo je dobar termoizolator i ono značajno otežava termoregulaciju, što bitno ugrožava sportske potencijale posebno pri višim temperaturama vazduha,

→ sportisti sa viškom masnog tkiva obično su dehidrirani. Masno tkivo sadrži samo do 10% vode, a mišićno tkivo do 75% vode.

Ne opstaju najjači pripadnici jedne vrste, niti najinteligentniji, nego oni koji se najbolje prilagođavaju promenama.